

Reactie op aangehouden motie D'66 Inrichting toekomstbestendig Sociaal Domein

Tijdens de raadsvergadering van 11 december 2018 heeft D'66 de motie 'Inrichting toekomstbestendig Sociaal Domein' ingebracht en deze motie aangehouden. Tijdens deze vergadering is afgesproken puntsgewijs de inhoudelijke vraagpunten van de nodige informatie te voorzien. Ook vindt u in de bijlage 18bij12927 een actualisatie van de kernteams¹. Dit ter voorbereiding op de behandeling van het visiedocument doorontwikkeling sociaal domein op 15 januari 2019.

Vooraf

Na de succesvolle overdracht en inbedding van de nieuwe taken in Overbetuwe is het nodig meer in te zetten op de doorontwikkeling van de organisatie en uitvoering in het sociaal domein. De cultuur, rollen, posities, verhoudingen en condities waren in deze eerste intensieve periode vooral geënt op de stelsels en structuren van voor de decentralisaties. Dat heeft ons veel kennis en inzicht in het voor ons nieuwe werkveld opgeleverd. We hebben de inwoners achter de zorg- en ondersteuningsvragen goed leren kennen en inzicht gekregen in het zorglandschap en een eerste aanzet tot monitoring en verantwoording van de geleverde zorg en ondersteuning ontwikkeld. We constateren dat we er nog niet zijn. We hebben hierdoor ontdekt wat goed loopt en wat versterkt moet worden om te borgen dat onze dienstverlening ook in de toekomst op een kwalitatief goed niveau blijft.

Met de ervaringen van de afgelopen jaren gaan we de doorontwikkeling nog meer vanuit het perspectief van de dragende samenleving vormgeven. Om dat te realiseren gaan wij aan de slag met de onderlinge verhoudingen (rollen en posities), een andere vorm van organiseren, contractering en bekostiging. Het gaat hierbij niet om een andere visie of uitgangspunten. Deze blijven onverkort van toepassing: Participatie van alle inwoners en het realiseren van passende ondersteuning op tijd en op maat dicht bij de inwoners in hun leefomgeving, bereikbaar, betaalbaar en van goede kwaliteit staan ook bij de doorontwikkeling centraal.

Het is belangrijk dat in het Sociaal Domein in onze gemeente de belangen van de (soms kwetsbare) burgers goed geborgd zijn.

Dit is en blijft vanzelfsprekend het uitgangspunt van onze inzet in het sociaal domein. Nu, en ook met de beoogde doorontwikkeling, is dit de basis van ons handelen. Met de ervaringen die we sinds 2015 hebben opgedaan, zien we wel een aantal verbeterpunten om dit in de toekomst ook te borgen. Dit betreft vooral procesverbeteringen (intern, tussen gemeente, sociaal kernteams en zorg- en welzijnsorganisaties en tussen deze organisaties onderling).

Voorbeelden die ons sterken in de noodzaak van de doorontwikkeling:

- Onze referentiegemeenten slagen er beter in om WMO-cliënten sneller te helpen Overbetuwe: 58%, referentiegemeenten: 74%). (WMO cliëntervaringsonderzoek 2017, 18bes00759).
- Ca. 70% van de doorverwijzingen naar jeugd maatwerkvoorzieningen loopt via huisartsen en andere verwijzers. Hier lukt ons onvoldoende hier invloed op uit te oefenen. (Monitor sociaal domein, 18bij05295).
- Geen optimale samenwerking tussen de sociale kernteams en de gemeentelijke uitvoering (leidt tot onvolledige intakes en dubbele keukentafelgesprekken). (Evaluatie sociale kernteams, 18bij07060).
- Sterke toename van de hulpvragen bij de Sociale kernteams sinds de start. De structuur en bezetting van de kernteams zijn hier onvoldoende op ingericht (2016: 775 contacten, 2017: 961, 2018 (prognose): 1152). (Geactualiseerde evaluatie Sociaal Kernteams gemeente Overbetuwe, 18bij12927)

¹ Dit betreft een actualisering van de evaluatie en vooruitblik namens de regisseur van het sociaal kernteam op verzoek van de wethouder.

- Versnippering van de toegang (voorliggend veld, SKT, huisartsen, 1^e lijnsorganisaties en de gemeente) waardoor het voor de inwoner niet altijd helder is waar hij met zijn zorgvraag terecht kan. (Evaluatie sociale kernteams, 18bij07060)
- Knelpunten bij het sociaal kernteam (positie en functie van het kernteam in de keten in het sociaal domein, personele bezetting en organisatorische oneffenheden). (Evaluatie sociale kernteams, 18bij07060)
- De stijging van de kosten in de jeugdzorg (zowel in het aantal jeugdige zorgcliënten alsook de aard en zwaarte van de zorg). We zien deze stijging in zorgvraag ook elders in Nederland. Opvallend is dat we in Overbetuwe een hogere stijging zien. Echter, wij zien in de huidige structuur weinig prikkel tot doorleiden naar algemene en basis voorzieningen. (Monitor sociaal domein, 18bij05295).
- Ook uit de evaluatie van de voorschoolse zorg coördinator (18inf00142) komt de kanteling naar het inzetten van voorliggende voorzieningen in het jeugdveld als aandachtspunt naar voren.

In de bijlage Geactualiseerde evaluatie Sociaal Kernteams gemeente Overbetuwe (18bij12927) is beschreven hoe het SKT zich doorontwikkelt en hoe geïnvesteerd wordt in het versterken van de samenwerking.

De door de portefeuillehouder aangekondigde uitgangspuntennotitie drastische veranderingen binnen dit domein behelzen.

In 2015 is, zoals eerder gezegd, een solide basis gelegd voor de organisatie van het Sociaal Domein. Toch zag het vorige college en raad al de noodzaak om de huidige organisatie van het sociaal domein door te ontwikkelen. In het door de raad vastgestelde Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2021 is een aantal actiepunten opgenomen om hieraan te werken. De Visie op de doorontwikkeling van het sociaal domein past binnen de kaders en activiteiten zoals u die met het beleidsplan sociaal domein 2017 – 2020 heeft vastgesteld en is een nadere uitwerking van de actiepunten 8 (Gezamenlijke subsidieopdracht/Samenspel) en 9 (Kernteams, waaronder de samenwerking tussen kernteams en gemeentelijk Loket). (Verantwoording en kennismaking Beleidsplan Sociaal Domein, 18bij04635).

De doorontwikkeling is een wijziging van de huidige uitvoering. U kunt van ons verwachten dat wij hierbij zeker oog voor zorgvuldigheid hebben. Dit doen wij door het hanteren van een aantal zebra's, dat wil zeggen 'gezeekerde oversteekplaatsen', waardoor dit proces voor college en raad volg- en controleerbaar is. Op cruciale momenten, zoals het kiezen van het construct voor samenwerking, de wijze van sturen en bekostiging, de monitoring op basis van de door de raad vast te stellen Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's), verantwoording en de uiteindelijke opdracht, heeft u de mogelijkheid tot bijsturing en vaststelling. Daarmee rekening houdend streven we ernaar de voorgestelde omslag tussen nu en 1 januari 2020 gefaseerd te realiseren.

Er bij een aantal partijen grote zorgen zijn over de mogelijk negatieve gevolgen van de voorgestelde uitbesteding van het sociaal domein, zowel op korte als op lange termijn, nog los van mogelijke juridische issues.

Uitgangspunt in dit proces is dat wij in partnerschap, samen met onze stakeholders, het proces en de ambitie verkennen, uitwerken en vorm geven. Door gezamenlijk hierin op te trekken, te luisteren naar elkaars bevindingen en gezamenlijk naar oplossingen te zoeken voor de uitdagingen die wij tegenkomen, verwachten we te komen tot een gedragen resultaat. Het resultaat dat bijdraagt aan een transparante en flexibele organisatie en uitvoering, dat passende ondersteuning op tijd en op maat voor de inwoners stimuleert en ondersteunt.

Overigens besteden wij nu ook de zorg en ondersteuning uit. Dit doen wij echter versnipperd via subsidies en inkoop per dienst of product. We constateren dat er nog onvoldoende

sprake is van een prikkel tot innovatie of echte samenwerking tussen onze partners. Met de voorgestelde ontwikkeling krijgen de samenwerkende organisaties voor welzijn en zorg een gezamenlijk opdracht waar zij gezamenlijk verantwoordelijk voor zijn. Via een goede monitoring houden wij de vinger aan de pols.

Eventuele personele gevolgen leiden tot frictiekosten en onrust zodat dit onbedoeld kan leiden tot een verslechtering van onze dienstverlening in plaats van een verbetering en tot meerkosten.

Een betere dienstverlening aan onze inwoners dient voorop te staan. Daar passen wij de inrichting van onze organisatie op aan. Frictiekosten zijn hierbij niet leidend. De beweging, zoals in het visiedocument verwoordt, wordt ondersteund door medewerkers van onze gemeente en die van onze partners. Keuzes die we binnen de doorontwikkeling van het sociaal domein gaan maken, zullen zeker effect op de interne organisatie van de gemeente hebben. Wij realiseren ons dat dit tot onzekerheid bij medewerkers kan leiden en dit willen we zoveel mogelijk beperken. Uitgangspunt is om de beweging met onze medewerkers te maken. Het werk verdwijnt immers niet, de plaats van uitvoeren van het werk kan wel veranderen. Hier horen het goed betrekken van onze medewerkers en gebruik maken van hun ervaringen bij. En ook een heldere communicatie over de veranderingen en de gevolgen voor de gemeentelijke organisatie. Hiertoe is een interne werkgroep opgericht die dit proces begeleidt de komende periode.

Er sprake is van financiële tekorten bij de jeugdhulp en voor Wmo en jeugdhulp tezamen waarbij op basis van beschikbare evaluaties en vergelijkingen met andere gemeenten een beperkt beeld is van de oorzaken en mogelijke oplossingen

Wij hebben in het voorjaar van 2018, in het kader van actiepunten 8 van het Beleidsplan Sociaal Domein, een casestudy laten uitvoeren naar een aantal aansprekende voorbeelden in het land. Deze casestudy over de organisatie en bekostiging van de basisvoorzieningen en toegang heeft geresulteerd in een set van meest impactvolle ingrediënten. Deze bevindingen zijn input voor de doorontwikkeling van het sociaal domein.

De (combinatie van) onderstaande ingrediënten hebben de grootste impact op de transformatie:

1. Opdrachtverlening door de gemeente
2. Werkwijze
3. Bekostiging
4. Schaalgrootte

Binnen deze ingrediënten zijn er keuzes te maken. Een algemene conclusie is dat iedere organisatievorm zijn voor- en nadelen heeft. Geen enkel model is zonder 'perverse prikkels'. Belangrijk is in ieder geval dat het organisatiemodel aansluit bij de lokale omstandigheden. (Bijlage 1 Visie op de organisatie van het Sociaal Domein, 18bij07025).

Hiernaast:

- Laten we jaarlijks cliëntervaringsonderzoeken uitvoeren
- Nemen wij deel aan waarstaatjegemeente.nl
- Zijn wij onderdeel van een regionale samenwerking
- Hebben wij regelmatig gesprekken met onze zorg en ondersteuningspartijen
- Nemen we deel aan bijeenkomsten en halen we gericht input op.

Dit geeft ons inzicht in werkwijzen en ervaringen van andere gemeenten. Deze bevindingen nemen we ook mee in de doorontwikkeling van het sociaal domein.

Er geen analyse beschikbaar is die overtuigend aangeeft dat de mogelijkheden om binnen de huidige systematiek de doelmatigheid te vergroten te beperkt zijn en noodzaken tot een ingrijpende koerswijziging.

Wij hebben een aantal onderzoeken en evaluaties uitgevoerd die voldoende aanleiding geven voor een doorontwikkeling van het sociaal domein:

- De evaluaties van de sociale kernteams
- De casestudy 'organisatie en bekostiging sociaal domein'
- De jaarlijkse monitor sociaal domein
- De jaarlijkse cliëntervaringsonderzoeken
- De opgehaalde ervaringen bij een aantal van onze maatschappelijke partners (die deels ook in meerdere gemeenten werken)

Wij hopen hiermee de gedachte bij u weg te nemen dat het een niet voldoende uitgedachte richting is.

Het verminderen van de kosten nooit het doel kan zijn van een koerswijziging en dat goede zorg en ondersteuning tegen redelijke kosten voorop dient te staan.

Kostenbesparing is zeker niet het doel van de koerswijziging. Voorop staat een kwalitatief goede dienstverlening voor onze inwoners. Waarbij ons streven is op termijn uit te komen met de door de raad gestelde financiële kaders om een toekomstbestendige uitvoering van zorg en ondersteuning te realiseren.

Verzoekt het college:

1. Om in het eerste half jaar van 2019 nog geen fundamentele veranderingen door te voeren en dat halve jaar te gebruiken om

a. uitkomst van onderzoek van de rekenkamer af te wachten om tot een gefundeerd oordeel over de kwaliteit van de dienstverlening te komen,

De doorontwikkeling is niet alleen iets van het college, ook onze samenwerkingspartners zien de noodzaak tot aanpassingen in werkwijze. Tussentijdse evaluatiemomenten voorzien in de mogelijkheid om op basis van nieuwe ontwikkelingen dan wel inzichten de resultaten, die met de diverse activiteiten beoogd worden, de inzet en de middelen te herijken.

b. te zorgen voor een gedegen evaluatie van de wijkteams,

Het werken met kernteams is grondig geëvalueerd in maart 2016 (16bijl3387, 16bijl3292), nadat er in juli 2015 een tussenrapportage (15uit16647) was opgesteld. In november 2016 heeft u de notitie 'Werken met kernteams: leidende principes' (16bijl6158) vastgesteld. Ook heeft u in juli 2018 de evaluatie van de sociale kernteams (18bij07060) ter informatie ontvangen. Ten slotte informeren wij u periodiek via de monitor sociaal domein. Als bijlage bij deze memo vindt u een geactualiseerde evaluatie. Hierbij hebben wij u van een gedegen evaluatie voorzien.

c. een goede discussie te voeren over de positionering van het PGB in een systematiek die meer uitgaat van een vorm van populatiebekostiging

Wij vragen ons af of het voeren van deze discussie noodzakelijk is. PGB is een wettelijk recht en in de doorontwikkeling blijft dat recht bestaan.

d. de raad de tijd te geven om uit de verschillende in ons land gehanteerde systemen een systeem van monitoring en evaluatie te kiezen

Deze keuze is onderdeel van het plan van aanpak Overbetuwe samen. Begin tweede kwartaal van 2019 komen wij bij u terug met een voorstel waar we met u over in gesprek gaan.

e. alternatieven voor de toekomst te onderzoeken, waaronder doorgaan op de huidige koers, en de consequenties van de alternatieven door te rekenen en deze voor te leggen aan de raad.

Wij hopen u voldoende meegenomen te hebben in de stappen die we hebben gezet om te komen tot de doorontwikkeling van het sociaal domein. Wij willen nogmaals benadrukken dat doorontwikkeling plaatsvindt binnen de vastgestelde visie en uitgangspunten.

2. Intussen te bezien hoe de samenwerking met de eerstelijnszorg (o.a. huisartsen) verder kan worden verbeterd, meer inzicht kan worden gekregen in 'het onder handen werk' bij zorgaanbieders en een sluitender aanpak van fraude en oneigenlijk gebruik door zorgaanbieders.

Dit behoort tot ons reguliere werk. Ten aanzien van de punten die u noemt, kunnen wij u het volgende melden:

Wij refereren bij de samenwerking met huisartsen aan de A-poule en de netwerkbijeenkomsten die we vanuit de kernteams periodiek organiseren.

We werken aan een betere bezetting van de kernteams en vanaf 2019 optimaliseren we de samenwerking met het loket en het voorliggend veld.

We zijn bezig met het uitvoeren van de motie over schoolmaatschappelijk werk die bij de behandeling van de programmabegroting door de raad aangenomen is.

Wij voeren (in samenwerking met de regio) regelmatig gesprekken met onze zorgaanbieders, waar o.a. het onder handen werk onderwerp van gesprek is.

Ook wordt u op korte termijn middels een informatiememo over de stand van zaken rechtmatigheid en kwaliteit WMO en Jeugdwet (18inf00139).